

Χρόνος 41ος • Αριθμός Φύλλου 459 • Ιανουάριος - Φεβρουάριος 2017 • Τιμή Φύλλου 3 €
 • Γραφεία: Αντ. Θεοκάρη & Φλέσσα 60-62, 185 38 Πειραιάς, Τηλ-Fax 210 4537446 • leriakaneas4@yahoo.com

ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ Π.Ε.Λ.

ΚΩΣΤΑΣ ΒΡΑΤΣΑΛΗΣ

ΣΕΙΛΑ 14

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΟ ΠΛΟΙΟ

Άγνωστοι ήρωες του πολέμου: ένα νοσοκομειακό πλοίο ανακαινισμένο στην Λέρο

Στα χρονικά του πολέμου στην θάλασσα και των ναυμαχιών, οι πρωταγωνιστές ασφαλώς είναι τα μαχητικά πλοία ποικίλης χωρητικότητας, από τα μεγάλα θωρηκτά και τα καταδρομικά στα αντιτορπιλικά και στις κορβέτες, χωρίς να ξεχνάμε τα αεροπλανοφόρα και τα υποβρύχια.

Αλλά ο πόλεμος στην θάλασσα έχει και τους απλούς πρωταγωνιστές, τα πλοία χωρίς οπλισμό για την μεταφορά στρατευμάτων και ανεφοδιασμό, οπλισμού και πυρομαχικών, συνήθως σε φουρμιμένες νηοπομπές.

Ενώ αυτά τα τελευταία εμφανίζονται συχνά στα χρονικά σαν άξιοι στόχοι, κανείς ποτέ δεν αναφέρει ένα άλλο είδος πλοίου τελείως αφοπλισμένο και πολύ απασχολημένο στον πόλεμο, τα Νοσοκομειακά Πλοία, σιπηλίοι και αγνοημένοι ήρωες του πολέμου στην θάλασσα, που έδωσαν συχνά την συνεισφορά τους σε αίμα, μη αποφεύγοντας επιθέσεις και καταβύσεις απ' όλες τις εμπόλεμες χώρες, παρ' όλη την θεωρητική προστασία των διεθνών συνθηκών.

Η ιστορία ενός απ' αυτούς τους λησμονημένους ήρωες του πολέμου διασταυρώνεται με την ιστορία της Λέρου στην διάρκεια μερικών μηνών μεταξύ του '40 και '41.

Το πλοίο Toscana γεννιέται στην Βρέμη, στα παγωμένα νερά της Βόρειας Θάλασσας το 1923 και βαφτίζεται "Saarbrücken" από την εφοπλιστική εταιρεία North German Lloyd.

Έχει μήκος 146 μ. και χωρητικότητα 9.600 τόνων, οι πέντε λέβητες κάρβουνου του τροφοδοτούν δυο εναλλακτικές σύγχρονες ατμομηχανές που κινούν δυο έλικες, φτάνοντας τους 12 κόμβους ταχύτητας.

Περνά τα πρώτα 12 χρόνια ζωής του σαν μικτό μεταφορικό στην γραμμή Άνω Ανατολής και Νότιας Αμερικής με 167 άνδρες πλήρωμα, μεταφέροντας 200 επιβάτες και 9000 τόνους ποικίλων εμπορευμάτων. Το 1935 αγοράζεται από την Ιταλική Κυβέρνηση και ξαναβαφτίζεται "Toscana", προορισμένο στην μεταφορά στρατευμάτων μετά από την απαραίτητη επαναπροσαρμογή των αμπίρων με χωρητικότητα 2000 θέσεων σε διάφορες κοκέτες.

Μετά από την εκκλιση πολυάριθμων αποστολών στην Β. Αφρική και στην Ισπανία, συμμετέχει το '37 στο μεγάλο "Στόλο Εργασίας" που συγκεντρώνει στην Νάπολη μια νηοπομπή 14 πλοίων για την μεταφορά 20.000 αποίκων στη Λιβύη.

Τον Μάιο του '40, με την συνοδεία του δίδυμου του Sicilia, μεταφέρει υλικά και εφοδιασμό στην Λέρο, όπου αφιερώνεται από την έκρηξη του πολέμου τον Ιούνιο του '40, παραμένοντας ανεκμετάλλευτο στο αγκυροβόλιο του Λακκίου εν αναμονή ανωτέρων

εντολών.

Το Γενικό Επιτελείο Ναυτικού αποφασίζει την τύχη του τον Δεκέμβριο του '40, προορίζοντάς το μαζί με το Sicilia, για Νοσοκομειακό Πλοίο.

Στέλνονται αμέσως, με αεροπλάνο και με το γρήγορο πλοίο Victor Pisani, υλικά και ιατρικό προσωπικό, με επικεφαλής έναν Συνταγματάρχη γιατρό για να διευθύνει τις πρώτες εργασίες συνολτικής μεταμόρφωσης που θα ολοκληρωθούν μετά στην Τεργέστη.

Ο Ναύσταθμος του Αγ. Γεωργίου είχε ένα μικτό εργαστήριο (το οποίο ασχολιόταν δηλαδή και με την συντήρηση του οπλισμού και των πλοίων) που κινητοποιείται με απόλυτη προτεραιότητα.

Η κυριώτερη εργασία της μεταμόρφωσης αρχίζει αμέσως με την διάλυση των καταλυμάτων στρατεύματος για να μετατρέψουν προσωρινά τους χώρους σ'ένα μικρό μα πλήρες πλωτό νοσοκομείο.

Σε 40 μέρες το Toscana παίρνει την επίσημη "Λιβρέα" άσπρο με πράσινη λουρίδα και ερυθρό σταυρό όπως ζητείται από τους διεθνείς κανονισμούς.

Μια εμφανής λιβρέα που θα έπρεπε να εγγυείται την ασφάλεια τους κατά την πλεύση, ακόμη και αν στο τέλος του πολέμου από τα 18 πλοία για υγειονομική χρήση κανονικά εγγεγραμμένα στον ΙΕΣ, όλα δέχθηκαν απανωτές επιθέσεις από θάλασσα και αέρα και 12 βυθίστηκαν, το πιο μεγάλο ποσοστό για τα νοσοκομειακά πλοία των εμπόλεμων χωρών κατά την διάρκεια του 2ΠΠ...

Ο ιστορικός Σχης Peruzzi δηγείται πως το στρατιωτικό και πολιτικό προσωπικό του ναύσταθμου, με την συνεργασία του πληρώματος, κατάφερε θαύματα, και με ταχύ ρυθμό εξοπλιστήριο το χειρουργείο με την αίθουσα προετοιμασίας και απολύμανσης, το φαρμακείο, η χειρουργική και παθολογική κλινική, οι αποθήκες υγειονομικών υλικών, μέχρι και μια γραμματεία.

Ξεφορτώθηκαν τα πλεονάζοντα μέσα διάσωσης, και φορτώθηκαν τα καύσιμα, νερό και τρόφιμα για 250 άνδρες για 15 μέρες. Από την Ροδό έφθασαν 9 νοσο-

κόμης του Ερυθρού Σταυρού μόλις εκπαιδευμένες για βοήθεια στο στρατιωτικό νοσηλευτικό προσωπικό, και επιβίβαστηκαν 73 ασθενείς προορισμένοι για επαναπατρισμό.

Το Toscana σαλπάρει από την Λέρο στις 5 Μαρτίου, ακολουθούμενο με την σειρά του από το Sicilia, καθ' οδόν προς Τάραντο, αποβιβάζει τους αρρώστους και συνεχίζει αμέσως για την Τεργέστη, όπου στο πλήρως εξοπλισμένο ναυπηγείο της θα ολοκληρωθεί σε δυο μήνες την αναπροσαρμογή, που θα του δώσει την ικανότητα 700 κρεβατιών με 167 μέλη νοσηλευτικού προσωπικού και 133 άνδρες πλήρωμα.

Ξαναπερνάει από την Λέρο κατά την διάρκεια μιας αποστολής στο Αιγαίο, μιας απο τις 54 που θα εκπληρωθεί στην διάρκεια του πολέμου, μεταφέροντας συνολικά 33.400 αρρώστους, τραυματίες, πρόσφυγες και ναυαγούς, που περιουσιάζεε στη Νότια Μεσόγειο και στο Αιγαίο.

Στόχος βομβαρδισμών, ναυτικών κανονιοβολιόμων και αεροπορικών πολυβολισμών, επανειλημμένως χτυπημένο και μια φορά πληγμένο σοβαρά, καταγράφοντας τραυματίες ανάμεσα στο νοσηλευτικό προσωπικό και στο πλήρωμα, παρ'όλα αυτά θα είναι αρκετά τυχερό να γλυτώσει τη βύθιση, που είχαν την ατυχία τα 7 από τα 11 μεγάλα Ιταλικά Νοσοκομειακά Πλοία σε υπηρεσία.

Ένα επεισόδιο που αναφέρει ο Paolo Valente ξεφεύγει από τη ρουτίνα των αποστολών, που περιλαμβάνονταν συχνά, μαζί με την μεταφορά των αρρώστων και τραυματιών, η περιουσιάζεε ναυαγών από τις ναυμαχίες. Στις 2 Οκτωβρίου 1942, σε πλεύση στο Ιόνιο με άριστες μετεωρολογικές συνθήκες, ακούγονται ήχοι μιας μάχης σε εξέλιξη.

Κατ'αρχάς πετάει από πάνω τους ένα αβανγανιστικό της RAF και αμέσως μετά να και εμφανίζεται ένα βομβαρδιστικό που τους στοχεύει χωρίς όμως να τους χτυπήσει. Μα ρίχνοντας τις βόμβες, οι οποίες πέφτουν πάρα πολύ κοντά στο πλοίο τρανταχόντως, το αεροπλάνο γυρίζει και πετάει χαμηλά, προσθαλασσώνεται λίγο πιο μακριά και βουλιάζει.

Απο ένα μικρό φουσκωτό ακούγονται δυνατές φωνές που επικαλούνται βοήθεια: "Help, help!", το καρδίαι σπατάλι τις μηχανές και μαζεύει τους έξι ναυαγούς, ολόκληρο το πλήρωμα του αγγλικού αεροπλάνου, που μόλις τους είχε βομβαρδίσει, εκδήλωση σεβασμού σ'εκείνον τον ηθικό κώδικα, πριν από νομικό, της αλληλεγγύης ανάμεσα στους ναύτες.

Μετά την αναχώρη στις 8 Σεπτεμβρίου 1943, το Toscana συνεχίζει να εργάζεται για τους Συμμαχικές, και στο τέλος του πολέμου, ξαναπαίρνοντας τη λιβρέα του Lloyd Triesteño, πραγματοποιεί αρκετές αποστολές επαναπατρισμού προσφύγων, πρώην κρατούμενους και αποίκους από την Βόρεια Αφρική, και ακολούθως σε δέκα ταξίδια μεταφέρει το '47 περισσότερους από 16.000 πρόσφυγες που το σκάνε απο την Pola, προσαρτημένη από την Γιουγκοσλαβία του Τίτο.

Μετά από μια εκ βαθέων αποκατάσταση με σύγχρονους καυστήρες πετρελαίου και μια πλήρη ανανέ-

ωση των εσωτερικών χώρων όπου μπορεί να μεταφέρει 826 επιβάτες, μετά το εναρκτήριο ταξίδι, τον Φεβρουάριο του '48 προορίζεται σαν υπερμεκάνιο στη διαδρομή για την Αυστραλία, μεταφέροντας μετανάστες για όλη την δεκαετία του '50, κυρίως φυγάδες της Ισπανίας.

Αφοσιώνεται στο τέλος του '60 για να διαλυθεί δύο χρόνια μετά. Στα 40 χρόνια ζωής πέρασε παραπάνω από τα μισά να μεταφέρει αρρώστους, τραυματίες και ναυαγούς, μα κυρίως φυγάδες, πρόσφυγες και μετανάστες...

Απο την παρατεταμένη στάση του στη Λέρο (Μάιος του '40 - Φεβρουάριος του '41) έμεινε μια μαρτυρία, μια μεγάλη αναμνηστική πλάκα που το πλήρωμα λάξεψε σαν ενθύμιο για τους δρόμους ανοικτούς στον Αρχάγγελο μεταξύ Αυγούστου και Σεπτεμβρίου του '40, καθώς παρέμενε αραγμένο σε αναμονή προορισμού.

Γύρω στο 2005, ο γνωστός συλλέκτης Γιάννης Παροπονιάρης μαθαίνει για την ύπαρξη της αναμνηστικής πλάκας, τοποθετημένης σε μια απλή βάση κοντά στην παραλία του Αρχάγγελου, μα όταν λίγο μετά πηγαίνει, δεν βρίσκει κανένα ίχνος της στις πέτρες της βάσης.

Μετά απο δύο χρόνια, την επισκομίζουν σ'ένα σπίτι στην εξοχή, στην βεράντα του οποίου βρίσκεται οπισωμένη σε αρκετά σημεία και ένα τέταρτο που ήδη χρησιμοποιήθηκε για ένα τογάκι.

Του την παραχωρούν, και την μεταφέρουν στο υπό κατασκευή μουσείο, σε αναμονή της αποκατάστασης. Μετά την ολοκλήρωση του κτιρίου και των εσωτερικών χώρων, έρχεται η ώρα ν'ασχοληθεί με κάποιες αποκαταστάσεις που έμειναν μετέωρο, και φθάνει και η σειρά της πλάκας.

Ξαναβγαίνοντας το ανάγλυφο στο γυαλιστερό και την φωτογραφική πιστοποίηση που πραγματοποιήθηκαν κατά την τυχαία ανάκτηση, φροντίζει να λαξευτεί το κομμάτι που έλειπε, με πέτρα από το ίδιο λατομείο της Πατέλας, αποκαθιστώντας υπομονετικά την πλάκα. Εκεί σήμερα μπορεί κανείς να την θαυμάσει, τοποθετημένη με απλότητα και αυστηρότητα στο πολεμικό μουσείο του Deposito di Guerra στην Αγ. Ειρήνη. enzb.

